

28 ΣΕΠ. 2012

**ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ
ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΕΡΓΑΣΙΑΣ
ΚΟΙΝΩΝΙΚΗΣ ΑΣΦΑΛΙΣΗΣ ΚΑΙ
ΠΡΟΝΟΙΑΣ
ΓΕΝ. Δ/ΝΣΗ Δ/ΚΗΣ ΥΠΟΣΤΗΡΙΞΗΣ
ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ ΠΡΟΣΩΠΙΚΟΥ
ΤΜΗΜΑ ΝΟΜΟΘΕΤΙΚΟΥ
ΣΥΝΤΟΝΙΣΜΟΥ & ΚΩΔΙΚΟΠΟΙΗΣΗΣ**

Αθήνα, 27 Σεπτεμβρίου 2012
Αριθ. Πρωτ.:300

ΠΡΟΣ: Τη Βουλή των Ελλήνων
✓ Δ/νση Κοιν/κού Ελέγχου
Τμήμα Ερωτήσεων
Αθήνα

Ταχ. Δ/νση: Πειραιώς 40
Ταχ. Κώδικας: 101 82 - Αθήνα
ΤΕΛΕΦΑΧ: 2105203872
Πληροφορίες: Ζ. Αδαμοπούλου
Τηλέφωνο: 2131516472
e-mail: ypertns@ypakp.gr

ΘΕΜΑ: Ανασφάλιστη εργασία

ΣΧΕΤ: Η με αρ. Πρωτ.1407/07-09-2012 ΕΡΩΤΗΣΗ

Σε απάντηση του ανωτέρω σχετικού, που κατατέθηκε στη Βουλή από τον Βουλευτή κ. Ι. Μιχελάκη, σας πληροφορούμε τα εξής:

Ένας εκ των βασικών μοχλών της παραοικονομίας είναι η αδήλωτη εργασία, η οποία πέραν κάθε αμφισβήτησης αποτελεί σκόπελο στην προοπτική ανάπτυξης της κάθε χώρας.

Η έκταση του φαινομένου αυτού έχει δυσμενείς και πολυεπίπεδες επιπτώσεις καθώς υποβαθμίζει- πρώτα και κύρια - τα δικαιώματα και την προστασία των ίδιων των εργαζομένων, αποδυναμώνει τα δημόσια έσοδα και τη χρηματοδοτική επάρκεια του ασφαλιστικού συστήματος, νοθεύει τον υγιή ανταγωνισμό μεταξύ των επιχειρήσεων και υπονομεύει καίρια τις αναπτυξιακές προοπτικές της ελληνικής οικονομίας.

Το Σώμα Επιθεωρητών Εργασίας (Σ.ΕΠ.Ε) αποτελεί τον κατεξοχήν ελεγκτικό μηχανισμό του Υπουργείου Εργασίας, Κοινωνικής Ασφάλισης και Πρόνοιας και έχει καθιερωθεί ως υπηρεσία διασφάλισης της ομαλότητας των εργασιακών σχέσεων και της επικράτησης εργασιακής ειρήνης με την οποία συναλλάσσονται ευαίσθητες κοινωνικές ομάδες, όπως είναι οι εργαζόμενοι και οι εργοδότες.

Όσον αφορά το νομοθετικό πλαίσιο που έχει θεσπισθεί με σκοπό την πάταξη της αδήλωτης εργασίας ο Ν. 3996/2011 (ΦΕΚ 170/Α/5-8-2011) « Αναμόρφωση του Σώματος Επιθεωρητών Εργασίας , ρυθμίσεις θεμάτων Κοινωνικής Ασφάλισης και άλλες διατάξεις» στο άρθρο 2

✓ « Έργο και αρμοδιότητες-Ελεγκτική και υποστηρικτική δράση» προβλέπει μεταξύ άλλων τα εξής : « 1. Έργο του ΣΕΠΕ είναι η επίβλεψη και ο έλεγχος της εφαρμογής των διατάξεων της εργατικής νομοθεσίας, η έρευνα της ασφαλιστικής κάλυψης και παράνομης απασχόλησης των εργαζομένων, η συμφιλίωση και επίλυση των εργατικών διαφορών, καθώς και η παροχή

πληροφοριών σε εργαζομένους και εργοδότες σχετικά με τα πλέον αποτελεσματικά μέσα για την τήρηση των κειμένων διατάξεων.

2. Για την εκτέλεση του έργου του, το ΣΕΠΕ έχει τις εξής αρμοδιότητες :

α. Επιθεωρεί και ελέγχει τους χώρους εργασίας με κάθε πρόσφορο μέσο, προβαίνει σε κάθε είδους αναγκαία εξέταση και έλεγχο σε όλες τις επιχειρήσεις και εκμεταλλεύσεις πρωτογενούς και δευτερογενούς και τριτογενούς τομέα και γενικότερα σε κάθε ιδιωτικό ή δημόσιο χώρο εργασίας και εκμετάλλευσης ή χώρο όπου πιθανολογείται ότι απασχολούνται εργαζόμενοι...και επιβλέπει την τήρηση και εφαρμογή:

...γγ) των διατάξεων της ασφαλιστικής νομοθεσίας της σχετικής με την ασφαλιστική κάλυψη των εργαζομένων, την αδήλωτη εργασία και την παράνομη απασχόληση»

Στο άρθρο 25 του Ν.3996/2011 περιλαμβάνονται διατάξεις για τον έλεγχο τήρησης της ασφαλιστικής νομοθεσίας για την αποτροπή της αδήλωτης εργασίας.

Εκτός από το Ν.3996/2011, με τον ιδρυτικό νόμο του ΣΕΠΕ (ν.2639/98) και με το Προεδρικό Διάταγμα 136/99 η αρμοδιότητα του ελέγχου της ασφαλιστικής κάλυψης συμπεριλαμβανόταν ανέκαθεν στις αρμοδιότητες των Επιθεωρητών Εργασίας. Σε περίπτωση που διαπιστώνονται παραβάσεις της ασφαλιστικής νομοθεσίας, ο Επιθεωρητής Εργασίας οφείλει να ενημερώνει άμεσα τον ασφαλιστικό φορέα .

Με σκοπό την καταπολέμηση της αδήλωτης εργασίας και της παράνομης απασχόλησης, βάση της διάταξης του άρθρου 151 του Ν. 3655/2008 και του άρθρου 31 του Ν.3996/2011, το Σ.ΕΠ.Ε διενεργεί στοχευόμενους ελέγχους και στις περιπτώσεις που διαπιστώνει ανασφάλιστους εργαζόμενους ενημερώνει τον αρμόδιο ασφαλιστικό φορέα. Οι έλεγχοι διενεργούνται από μικτά κλιμάκια αποτελούμενα από υπαλλήλους της Ειδικής Υπηρεσίας Ελέγχου Ασφάλισης (Ε.ΥΠ.Ε.Α) του Ι.Κ.Α., του ΣΔΟΕ και του Σ.ΕΠ.Ε και είναι δειγματοληπτικοί στους κλάδους οικονομικής δραστηριότητας που με βάση όλες τις μέχρι σήμερα ενδείξεις παρουσιάζουν υψηλά ποσοστά ανασφάλιστης εργασίας, όπως τα Επισιτιστικά επαγγέλματα (εστιατόρια-ταβέρνες, αίθουσες δεξιώσεων, μεζεδοπωλεία, καφετέριες μπαρ, κέντρα διασκέδασης) κ.λ.π , ενώ σημαντικό ποσοστό ελέγχων διενεργούνται και κατόπιν καταγγελίας.

Η Κεντρική Υπηρεσία του Σ.ΕΠ.Ε έχει εκδώσει σειρά εγκυκλίων οδηγιών σχετικά με την καταγραφή των παραβάσεων της ασφαλιστικής νομοθεσίας ,ενώ κομβική παράμετρος του ετησίου προγραμματισμού των επιθεωρήσεων αποτελούσε ανέκαθεν η διενέργεια ελέγχων για τη διαπίστωση παραβάσεων της ασφαλιστικής νομοθεσίας. Ενδεικτικώς αναφέρουμε τις πιο σημαντικές εγκυκλίους που έχουν εκδοθεί από το Σώμα Επιθεώρησης Εργασίας σχετικά με τις ενέργειες των Επιθεωρητών Εργασίας για την καταπολέμηση της αδήλωτης εργασίας:

α) την αρ.πρωτ. 11304/15-12-2000 εγκύκλιο με θέμα τη διαπίστωση παραβάσεων της ασφαλιστικής νομοθεσίας.

β) την αρ.πρωτ. 30196/20-11-2003 εγκύκλιο που μεταξύ άλλων ασχολείται με τον τρόπο καταγραφής των ασφαλιστικών παραβάσεων κατά τη διενέργεια ελέγχων από τους Επιθεωρητές Εργασίας

γ) την αρ.πρωτ. οικ. 31475/29-09-2011 εγκύκλιο με θέμα τη διενέργεια κοινών ελέγχων από μικτά κλιμάκια αποτελούμενα από Επιθεωρητές Εργασιακών Σχέσεων και Επιθεωρητές Ασφάλειας και Υγείας στην Εργασία κατ' εφαρμογή του άρθρου 25 Ν.3996/2011

δ) την αρ.πρωτ. 31505/14-10-2011 εγκύκλιο με την οποία παρέχονται διευκρινίσεις σχετικά με την εφαρμογή του άρθρου 25 Ν.3996/2011

Επιπλέον, για το τρέχον έτος ως προς τον προγραμματισμό των ελέγχων έχουν εκδοθεί οι κάτωθι εγκύκλιοι, που περιλαμβάνουν οδηγίες και εντολές προς τους Επιθεωρητές Εργασίας για τη διενέργεια επιθεωρήσεων με σκοπό την καταπολέμηση της παράνομης απασχόλησης λαθρομεταναστών και την πάταξη της αδήλωτης εργασίας:

1. Η υπ' αριθμ. πρωτ. 10241/09-04-12 εγκύκλιος προς όλες τις Διευθύνσεις και τα Τμήματα Ασφάλειας και Υγείας στην Εργασία για τον προγραμματισμό των ελέγχων

2. Η υπ' αριθμ. πρωτ. 10243/09-04-12 εγκύκλιος προς όλες τις Διευθύνσεις και τα Τμήματα Ασφάλειας και Υγείας στην Εργασία για συμμετοχή των Επιθεωρητών Ασφάλειας και Υγείας στον έλεγχο της αδήλωτης εργασίας

3. Η υπ' αριθμ. πρωτ. 30532/10-04-12 εγκύκλιος προς όλες τις Διευθύνσεις και τα Τμήματα Εργασιακών Σχέσεων για τον προγραμματισμό των ελέγχων

4. Η υπ' αριθμ. πρωτ. 31104/06-08-12 εντολή διενέργειας ελέγχων με βάση το ν. 4052/2012 προς όλες τις Διευθύνσεις Εργασιακών Σχέσεων με εντολή κοινοποίησης στα Τμήματα

5. Το από 04/07/12 Υπηρεσιακό Σημείωμα του Ειδικού Γραμματέα προς τους Προϊσταμένους Διευθύνσεων για την εντατικοποίηση των ελέγχων για την αδήλωτη εργασία και τη συμμετοχή των Προϊστάμενων Τμημάτων σε αυτούς

6. Το αρ. πρωτ. 1315/31-08-2012 έγγραφο του Υπουργού Εργασίας με θέμα <<Άμεση εφαρμογή της νομοθεσίας για τον έλεγχο των επιχειρήσεων και την πάταξη της αδήλωτης εργασίας καθώς και απαρέγκλιτη επιβολή των προβλεπόμενων κυρώσεων κατά των εργοδοτών που απασχολούν παράνομα διαμένοντες πολίτες τρίτων χωρών>>.

Επίσης εκπονήθηκε και εφαρμόζεται το επιχειρησιακό σχέδιο του Σ.ΕΠ.Ε. με την κωδική ονομασία «ARTEMIS» για τον έλεγχο της εφαρμογής των διατάξεων της εργατικής νομοθεσίας, την έρευνα της ασφαλιστικής κάλυψης και της παράνομης απασχόλησης των εργαζομένων, όπου αναφέρονται αναλυτικά οι ποσοτικοί στόχοι του καθώς και οι κλάδοι οικονομικής δραστηριότητας που έχουν επιλεγεί για το 2012 μέχρι το επίπεδο της περιφερειακής ενότητας (Νομού).

Η συνολική ελεγκτική δραστηριότητα του Σ.ΕΠ.Ε από τα ήδη επεξεργασθέντα στατιστικά στοιχεία που τηρεί η Κεντρική Υπηρεσία του Σ.ΕΠ.Ε το διάστημα Ιανουαρίου-Ιουλίου 2012 περιλαμβάνει 18698 ελέγχους πανελλαδικά.

Από αυτούς κατά το ίδιο διάστημα πραγματοποιήθηκαν για την αδήλωτη εργασία συνολικά 11621 κοινοί έλεγχοι (Ε.ΥΠ.Ε.Α) και Σ.ΕΠ.Ε σε επιχειρήσεις, οι οποίες συνολικά απασχολούν 35674 εργαζομένους.

Από τους ανωτέρω ελέγχους προέκυψε ότι οι 12629 εργαζόμενοι ήταν ανασφάλιστοι από τους οποίους οι 5411 ήταν αλλοδαποί σε σύνολο 11521 αλλοδαπών εργαζομένων. Επίσης από τους

24153 συνολικά ημεδαπούς εργαζόμενους που απασχολούνται στις επιχειρήσεις που ελέγχθηκαν, οι 7.218 ήταν ημεδαποί ανασφάλιστοι οι οποίοι δεν ήταν καταχωρημένοι στα ειδικά βιβλία νεοπροσλαμβανόμενου προσωπικού του Ι.Κ.Α.

Κατά το πρώτο επτάμηνο του 2012, το ποσοστό των ανασφάλιστων αλλοδαπών εργαζομένων σε σχέση με το σύνολο των ανασφάλιστων εργαζομένων ανέρχεται στο 42,8%, ενώ το αντίστοιχο ποσοστό των ανασφάλιστων ημεδαπών εργαζομένων σε σχέση με το σύνολο των ανασφάλιστων εργαζομένων ανέρχεται στο 57,2%.

Τα πρόστιμα που επιβλήθηκαν αποκλειστικά για την αδήλωτη εργασία ανέρχονται στα 6.805.000 €, χωρίς ωστόσο να περιλαμβάνονται πρόστιμα για παραβάσεις της Εργατικής νομοθεσίας.

Από τους ανωτέρω ελέγχους, οι 4994 έλεγχοι διενεργήθηκαν σε επιχειρήσεις επισιτισμού-τουρισμού (εστιατόρια-ταβέρνες, αίθουσες δεξιώσεων, μεζεδοπωλεία, καφετέριες μπαρ, κέντρα διασκέδασης) κ.λ.π .στις οποίες απασχολούνται συνολικά 19341 εργαζόμενοι.

Από τα επεξεργασθέντα στοιχεία που αφορούν τους ελέγχους που διενεργήθηκαν στο συγκεκριμένο οικονομικό κλάδο και με την επιφύλαξη ότι σε αυτά δεν περιλαμβάνονται ακόμη τα στοιχεία από τους ελέγχους του κλιμακίου ΕΥΠΕΑ Κεντρικής Μακεδονίας και Ηπείρου προκύπτουν τα ακόλουθα στοιχεία:

Από τους ανωτέρω ελέγχους προέκυψε ότι 6432 εργαζόμενοι ήταν ανασφάλιστοι από τους οποίους οι 2810 ήταν αλλοδαποί σε σύνολο 6910 αλλοδαπών εργαζομένων. Επίσης από τους 12431 συνολικά ημεδαπούς εργαζόμενους που απασχολούνται στις επιχειρήσεις που ελέγχθηκαν, οι 3622 ήταν ημεδαποί ανασφάλιστοι οι οποίοι δεν ήταν καταχωρημένοι στα ειδικά βιβλία νεοπροσλαμβανόμενου προσωπικού του Ι.Κ.Α.

Κατά το πρώτο επτάμηνο του 2012, το ποσοστό των ανασφάλιστων αλλοδαπών εργαζομένων στο συγκεκριμένο κλάδο σε σχέση με το σύνολο των ανασφάλιστων εργαζομένων ανέρχεται στο 43,7%, ενώ το αντίστοιχο ποσοστό των ανασφάλιστων ημεδαπών εργαζομένων σε σχέση με το σύνολο των ανασφάλιστων εργαζομένων ανέρχεται στο 56,3 %.

Τα πρόστιμα στο συγκεκριμένο κλάδο που επιβλήθηκαν αποκλειστικά για την αδήλωτη εργασία ανέρχονται στα 3.956.000€, χωρίς ωστόσο να περιλαμβάνονται πρόστιμα για παραβάσεις της Εργατικής νομοθεσίας.

Επιπλέον, για την καταπολέμηση της αδήλωτης εργασίας και κατ' εφαρμογή του Ν. 4052/2012 (ΦΕΚ 41/Α/1-3-2012), στο Κεφάλαιο ΙΓ του οποίου γίνεται η «Εναρμόνιση της Ελληνικής Νομοθετικής προς την Οδηγία 2009/52/ΕΚ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου της 18.6.2009 σχετικά με την «Επιβολή ελαχίστων προτύπων όσον αφορά τις κυρώσεις και τα μέτρα κατά των εργοδοτών που απασχολούν παράνομα διαμένοντες πολίτες τρίτων χωρών» προκειμένου να καταπολεμηθεί η παράνομη μετανάστευση, με απόφαση της ηγεσίας του Υπουργείου Εργασίας επιβλήθηκε ως κύρωση η προσωρινή διακοπή διάρκειας πέντε ημερών σε οκτώ επιχειρήσεις, στις οποίες διαπιστώθηκε η παράνομη απασχόληση αλλοδαπών.

Θεωρώντας ότι μόνιμος στόχος του Σ.ΕΠ.Ε παραμένει η συμμόρφωση των παραβατών στις διατάξεις της εργατικής νομοθεσίας, οι έλεγχοι θα συνεχιστούν και για το υπόλοιπο διάστημα

του έτους 2012 και όπου διαπιστώνονται παραβάσεις της εργατικής νομοθεσίας θα επιβάλλονται οι προβλεπόμενες από το νόμο κυρώσεις.

Σε ό, τι αφορά θέματα αρμοδιότητας της Γενικής Γραμματείας Κοινωνικών Ασφαλίσεων, σας γνωρίζουμε ότι βασική επιδίωξη και στόχος του Ιδρύματος Κοινωνικών Ασφαλίσεων (Ι.Κ.Α.) είναι η ασφάλιση όλων των εργαζομένων και η μείωση της εισφοροδιαφυγής. Ένα δε από τα αποτελεσματικότερα μέσα που διαθέτει το Ίδρυμα για τον περιορισμό της ανασφάλιστης εργασίας και την αντιμετώπιση της εισφοροδιαφυγής αποτελεί η παρεχόμενη από τη νομοθεσία δυνατότητα διενέργειας ελέγχων στους εργοδότες από αρμόδιους υπαλλήλους εξωτερικού ελέγχου των κατά τόπους Υποκαταστημάτων – Παραρτημάτων. Οι έλεγχοι αυτοί εξετάζουν την ορθή και πλήρη εκπλήρωση από μέρος των εργοδοτών των υποχρεώσεών τους (έγκαιρη καταβολή του συνόλου των ασφαλιστικών εισφορών, εφαρμογή Συλλογικών και Ειδικών Συμβάσεων Εργασίας κ.λ.π.) έναντι του ΙΚΑ –ΕΤΑΜ, για την ασφάλιση του συνόλου του προσωπικού τους, που υπάγεται στην ασφάλιση του Ιδρύματος.

Για το λόγο αυτό, στα πλαίσια της εντατικοποίησης των ελέγχων, έχουν δοθεί οδηγίες από τη Διοίκηση του ΙΚΑ – ΕΤΑΜ στις Υπηρεσίες του Ιδρύματος (σχετ. Εγκύκλιος 4/06, Ε85/92/2-12-08 & Ε:40/526/2009 Γεν. Έγγραφα), με ευθύνη των Διευθυντών των Υποκ/των του ΙΚΑ – ΕΤΑΜ να δραστηριοποιηθούν όλοι οι υπάλληλοι των τμημάτων Εσόδων προκειμένου σε καθημερινή βάση, παρά την έλλειψη προσωπικού, να πραγματοποιούνται τόσο επιτόπιοι, όσο και ουσιαστικοί έλεγχοι στις επιχειρήσεις και σε οικοδομικοτεχνικά έργα.

Εξάλλου, η Ειδική Υπηρεσία Ελέγχου Ασφάλισης (Ε.ΥΠ.Ε.Α.), στα πλαίσια των αρμοδιοτήτων της, διενεργεί συνεχώς τακτικούς, έκτακτους και ειδικούς επιτοπίους ελέγχους, καθ' όλη τη διάρκεια του 24ωρου και όλες τις ημέρες της εβδομάδας, προκειμένου να εντοπισθούν παραβάτες της ασφαλιστικής νομοθεσίας. Οι έλεγχοι αυτοί είναι δυνατόν, κατ' εφαρμογή των διατάξεων της παρ. 1 του άρθρου 151 του Ν.3655/08, να διενεργούνται από κοινού με τα ελεγκτικά όργανα του Σ.ΕΠ.Ε..

Επισημαίνεται ότι οι διενεργούμενοι από τους αρμόδιους υπαλλήλους έλεγχοι, όσο τακτικοί και αν είναι, καθίστανται αποτελεσματικότεροι με τη συνεργασία των ίδιων των εργαζομένων, καθώς και των εργατικών οργανώσεων που τους εκπροσωπούν. Για το λόγο αυτό και προκειμένου να διευκολύνεται το έργο των αρμοδίων υπαλλήλων, θα πρέπει να παρέχονται όσο το δυνατόν σαφέστερες πληροφορίες, για τον εντοπισμό των εργοδοτών που παραβαίνουν την ασφαλιστική νομοθεσία. Είναι απαραίτητο να γνωστοποιούνται στις αρμόδιες υπηρεσίες του Ι.Κ.Α. – Ε.Τ.Α.Μ. οι εργοδότες και οι επιχειρήσεις που απασχολούν εργαζόμενους χωρίς ή με πλημμελή ασφάλιση, προκειμένου να πραγματοποιούνται οι σχετικοί έλεγχοι και να τακτοποιούνται ασφαλιστικά οι εν λόγω εργαζόμενοι.

Ο ΥΠΟΥΡΓΟΣ

Ι. ΒΡΟΥΤΣΗΣ